

2019-03-11

Justitiedepartementet

Samtliga kontaktpersoner nås via telefonväxeln på 08-405 10 00 eller via e-post till ju.registrator@regeringskansliet.se.

Förteckning över förslag till uppsatsämnen

A. Polisenheten

1. Gränsen mellan en folkrättsligt bindande överenskommelse mellan Sverige och annan stat (RF 10 kap.) och andra typer av överenskommelser (ibland kallade MoU) som staten eller statliga myndigheter kan ingå är svår att dra och kan belysas, förtydligas och exemplifieras. Frågans relevans ökar i takt med att nya områden täcks av EU-reglering vilket medför att ett större område omfattas av EU:s externa kompetens.

Kontaktperson: Anders Fällgren

2. Penningtvätt och finansiering av terrorism har vissa beröringspunkter men är i grunden två helt olika fenomen som behöver lösas på två helt olika sätt. Vår lagstiftning, liksom EUs regelverk, har helt och hållet integrerat dessa bägge brottsområden, enbart p.g.a. att all lagstiftning löper ut från FATF:s icke-bindande politiska rekommendationer. FATF har genom olika inblandade politiska intressen en ambition av att utvidga sitt mandat till ytterligare områden. Redan idag ingår finansiering av icke-spridning men ambitionerna är större än så.

Kontaktperson: Nils Hänninger

3. Att analysera hur FATF utvecklats och vart det är på väg, samt att analysera hur en alternativ utveckling hade kunnat renodla och effektivisera den globala bekämpningen av penningtvätt vore värdefullt, särskilt med koppling till att vissa dominerande stater misslyckas med sin korruptionsbekämpning och därmed också med bekämpning av penningtvätt.

Kontaktperson: Nils Hänninger

B. Åklagarenheten

1. Överskottsinformation vid användning av straffprocessuella tvångsmedel

Vid användning av straffprocessuella tvångsmedel kan det komma fram uppgifter om annat än den brottslighet som legat till grund för tvångsmedelsbeslutet. I svensk rätt finns vissa bestämmelser som begränsar möjligheten att använda överskottsinformation (se t.ex. 27 kap. 23 a § rättegångsbalken). Begränsningar av detta slag har genom åren varit föremål för diskussion. De skäl som anförts för behovet av begränsningar har varierat. Behöver användningen av överskottsinformation från straffprocessuella tvångsmedel begränsas? Vilka utgångspunkter bör regleringen ha?

Kontaktperson: Ricardo Valenzuela

2. Kommissionens förslag till förordning om tillgång till e-bevisning inom EU

Kommissionen har föreslagit en förordning som innebär att myndigheter i en medlemsstat ska ha rätt att vända sig direkt till en tjänsteleverantör i en annan medlemsstat med en order om att elektronisk bevisning ska bevaras eller utlämnas (KOM [2018] 225). En grundläggande förutsättning för förfarandet är att motsvarande tvångsåtgärd är möjlig i den utfärdande medlemsstaten i ett rent nationellt ärende utan gränsöverskridande inslag. De gällande regler som finns i svensk rätt idag är inte anpassade för det sorts samarbete som föreslås. För att svenska myndigheter ska kunna tillämpa förordningen för egen del kommer det därför att krävas inrättande av en ordning som möjliggör att sådana ordrar också kan utfärdas i rent nationella situationer. Hur bör de svenska reglerna utformas?

Kontaktperson: Ricardo Valenzuela

3. När krävs en oberoende förhandskontroll för inhämtning av uppgifter med hjälp av ett straffprocessuellt tvångsmedel?

Såväl Europadomstolen som EU-domstolen har uttalat att myndigheters tillgång till lagrade uppgifter i vissa fall måste vara underkastad förhandskontroll av en domstol eller en oberoende myndighet (se t.ex. Tele 2-domen samt Szabó och Vissy mot Ungern). I andra fall tillämpas mer generella kriterier för att avgöra om ett ingrepp kringgärdas av tillräckliga rättssäkerhetsgarantier (se t.ex. Uzun mot Tyskland och Bernh Larsen Holding AS m.fl. mot Norge). Det är en delvis öppen fråga vilka fall av tvångsmedelsanvändning för informationsinhämtning som omfattas av ett ovillkorligt krav på oberoende förhandskontroll.

Kontaktperson: Ricardo Valenzuela

4. Unga lagöverträdare under 15 år

- Bedrivs § 31-utredningarna på ett ändamålsenligt sätt eller behöver barnets bästa stärkas?
- Bör det vara enklare att föra en bevistalan?
- Fyller bevistalan sitt syfte, dvs att i första hand ge de sociala myndigheterna de verktyg de behöver för att kunna bedöma insatser för den unge, eller bör syftet förtydligas eller rentav ändras?

Kontaktperson: Sofie Lundin

C. Enheten för processrätt och domstolsfrågor

1. Haagkonferensens domsprojekt

Framtida möjligheter till erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område – det pågående arbetet inom Haagkonferensen.

Kontaktperson: Jonas Öblund

2. Verkställighet av internationella medlingsöverenskommelser

Inom FN:s handelskommission UNCITRAL har det tagits fram en konvention om verkställighet av internationella medlingsöverenskommelser, den s.k. Singaporekonventionen. Konventionen ställer andra krav för verkställbarhet av medlingsöverenskommelser än vad som följer av exempelvis lag (2011:860) om medling i vissa privaträttsliga tvister och EU-direktivet om medling (2008/52/EG). Bl.a. innebär vägransgrunderna i konventionen en prövning av avtalets giltighet. Hur förhåller sig konventionen till de nationella förfarandena för att förklara medlingsöverenskommelser verkställbara? Och i vilken utsträckning påverkar konventionen medlingsöverenskommelser som åberopas inom ramen för ett ordinärt tvistemål?

Kontaktperson: Erik Sterner

3. Är den fria bevisprövningen hotad?

Den fria bevisprövningen (fri bevisföring och fri bevisvärdering) i 36 kap. 1 § rättegångsbalken är en grundprincip inom svensk processrätt. I andra länder är det vanligare med olika former av bevistillåtighetsregler. Under förhandlingar om nya EU-rättsakter kommer inte sällan förslag som kan inskränka den fria bevisprövningen. Exempel på områden där vi tvingats acceptera vissa avsteg från denna princip finns i prop. 2016/17:9 Konkurrensskadelag. En näraliggande frågeställning är förslag som visserligen inte inskränker den fria bevisprövningen, men som innebär att bevisbörderegler

och beviskrav slås fast i EU-rättsakter. Är den fria bevisprövningen hotad? Och hur påverkar inskränkningar i den fria bevisprövningen och reglering av bevisbörda och beviskrav den nationella rätten?

Kontaktperson: Erik Sterner

D. Enheten för brottmålsärenden och internationellt rättsligt samarbete

1. Utlämning av EU-medborgare

EU-domstolens har i ett flertal avgöranden behandlat frågan om utlämning till tredjeland av en person som är medborgare i en annan EU-stat (se C-182/15, C-191/16 och C-247/17). Domarna väcker en rad såväl praktiska som principiella frågor. Det kan bl.a. finnas skäl att titta närmare på huruvida EU-domstolens synsätt är förenligt med medlemsstaternas andra folkrättsliga förpliktelser, t.ex. enligt ingångna utlämningsavtal. Vidare finns det situationer som inte har prövats av domstolen ännu. Går det att dra några slutsatser om hur dessa skulle bedömas?

Kontaktperson: Jonas Brunberg

2. Resulterar förbudet mot utlämning av svenska medborgare ett "safe haven" för vissa brottslingar?

I det internationella samarbetet som rör utlämning på grund av brott finns den folkrättsliga principen *aut dedere aut judicare*. Den innebär att om en stat vägrar att utlämna en person, ofta mot bakgrund av att personen är medborgare i den staten, åtar sig staten att lagföra personen för den brottslighet han eller hon är misstänkt för. Frågan är hur svensk rätt och rättspraxis förhåller sig till denna princip. Sker en lagföring regelmässigt eller går dessa personer straffria?

Kontaktperson: Cecilia Riddselius

3. Har principen om ömsesidigt erkännande en framtid?

Det rättsliga samarbetet inom EU bygger på principen om ömsesidigt erkännande, dvs. att medlemsstaternas myndigheter ska godta och erkänna varandras beslut. Detta förutsätter ett starkt ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna. Samtidigt har bl.a. Rumänien och Polen kritiserats för att inte leva upp till bl.a. Europakonventionens krav. Detta har redan lett praktiska problem i det rättsliga samarbete och bl.a. svenska domstolar har vägrat att överlämna eftersökta till Rumänien. Frågan har även varit uppe i EU-

domstolen ett flertal gånger. Vad kan detta få för konsekvenser för det rättsliga samarbetet i förlängningen?

Kontaktperson: Jonas Brunberg

4. Exekutiv jurisdiktion – vem har rätt att beslagta bevisning som lagras elektroniskt?

I enlighet med den s.k. territorialprincipen har en myndighet endast rätt att t.ex. beslagta bevisning som finns inom dess territorium. Om en svensk myndighet är intresserad av dokument eller fysiska objekt som finns på en annan stats territorium får myndigheten ansöka om rättslig hjälp från den andra staten. Detta synsätt tillämpas av många stater också när det kommer till bevisning som lagras elektroniskt. Platsen för var servern eller hårddisken som informationen lagras på blir då avgörande om myndigheten själva får verkställa ett beslag eller måste ansöka om rättslig hjälp. Då mer och mer information lagras på uppkopplade servrar, t.ex. genom s.k. molntjänster, blir detta synsätt alltmer problematiskt. Ofta kan det vara omöjligt att fastställa var information finns lagrad eller så kan den vara lagrad på flera platser samtidigt. Vilken stats myndighet har då rätt att ta informationen i beslag? Finns det skäl att låta andra faktorer än serverns placering, t.ex. sådana hänförliga till den misstänkte eller leverantören av lagringstjänsten, i stället vara avgörande för vilken stats myndighet som får ta informationen i beslag?

Kontaktperson: Jonas Brunberg

6. Internationellt straffrättsligt samarbetet – till den enskildes fördel?

Traditionellt har det internationella samarbetet på straffrättens område syftat till att effektivisera myndigheternas möjligheter att utreda och lagföra brott över gränserna. Inom ramen för EU-samarbetet har dock den enskildes perspektiv på senare tid fått en mer framträdande roll. Rambeslutet om verkställighet av frivårdspåföljder (rådets rambeslut 2008/947/RIF) har t.ex. som övergripande syfte att underlätta en social återanpassning av den dömda personen. När det gäller direktivet om den europeiska skyddsordern (Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU) är det rent av skyddsintresset för enskilda brottsoffer som är själva poängen med rättsakten. Ett överförande av verkställigheten får i dessa fall antas i huvudsak vara till den enskildes fördel. En relevant fråga är om en medlemsstats grundläggande skyldighet att ömsesidigt erkänna och verkställa andra staters domar eller beslut förändras i denna nya kontext. Ska t.ex. bestämmelser som har direkta motsvarigheter i rättsakter med myndighetssamarbete i

fokus tolkas annorlunda, bl.a. skälen för att vägra verkställighet?

Kontaktperson: Jonas Brunberg

E. Enheten för fastighetsrätt och associationsrätt

1. En digital jordabalk - vilka fördelar finns med att övergå till digitala förvärvshandlingar vid fastighetsköp och att avskaffa fysiska pantbrev och vilka är problemen?

Kontaktperson: Erika Forsberg

2. Vad är ett lämpligt minimikrav för aktiekapitalets storlek? Vilka fördelar och nackdelar skulle en sänkning föra med sig? Hur kan eventuella problem hanteras?

Kontaktperson: Erik Hällströmer

3. Överutnyttjande av minoritetsaktier i aktiebolagslagen - är detta ett problem och vilka är i så fall lösningarna?

Kontaktperson: Erik Hällströmer

4. Europabolag och europakooperativ – varför uteblir succén?

Kontaktperson: Erik Hällströmer

5. Associationsrättsliga aspekter på aktiebolaget som redskap för ekonomisk brottslighet.

Kontaktperson: Katarina Bilge

6. Bör revisorernas skadeståndsansvar begränsas?

Kontaktperson: André Mossberg

7. Aktiebolag som flyttar över gränserna – vilka utmaningar för lagstiftaren ger de upphov till?

Kontaktperson: Catarina Olsson

8. Upplåtelse av mark för kommersiella ändamål – för- och nackdelar med olika alternativ.

Kontaktperson: Anna-Karin Berglund

9. Vilka är jordbrukarens alternativ till arrende – när och varför används inte arrendeformen?

Kontaktperson: Katarina Bilge

10. Varför byggs det inte fler ägarlägenheter?

Kontaktperson: Anna-Karin Berglund

11. Frågor om expropriation

- Utvärdering av förändringarna år 2010 av ersättningsreglerna i expropriationslagen
- En internationell jämförelse av de svenska reglerna om ersättning vid expropriation
- Utredningsbeslut i expropriationsprocessen – hur tillämpas reglerna?
- Om behovet av en officialrättighet som uppkommit genom expropriation upphör, hur kan rättigheten "upphävas"?

Kontaktperson: Erika Forsberg

12. Lämplighetsvillkoren för fastighetsbildning – föräldrade såvitt gäller fastighetsbildning på landsbygden?

Kontaktperson: Erik Hällströmer

13. Likvidation av bostadsrättsföreningar – ändamålsenlighet och minoritetsskydd.

Kontaktperson: Anna-Karin Berglund

14. Tomträtt, arrende eller hyra – en jämförelse mellan de svenska nyttjanderätterna och nyttjanderättslösningar i näraliggande länder.

Kontaktperson: André Mossberg

15. Förhållandet mellan hyreslagens regler om avtalets upphörande och Europakonventionens artikel 8.

Kontaktperson: Thomas Edling

16. Säljarens upplysningsplikt vid fastighetsköp – hur stor är den? Är avvägningen mot köparens undersökningsplikt lämplig?

Kontaktperson: Erik Hällströmer

17. Investerande medlemmar i ekonomiska föreningar – hur kan och bör reglerna tillämpas?

Kontaktperson: Erik Hällströmer

F. Enheten för familjerätt och allmän förmögenhetsrätt

1. Samkönade civilstånd bland EU:s medlemsstater – en komparativ studie

Hur ser det ut i Europa och vilka utvecklingstendenser finns det?

Kontaktperson: Elisabeth Hovmöller

2. Faderskapspresumtionen

Har faderskapspresumtionen spelat ut sin roll? Uppfattningen om föräldraskap och familj har förändrats över tiden och frågan är om faderskapspresumtionen alltjämt speglar de normer och värderingar som gäller i samhället och om den alltid är förenlig med barnets bästa.

Kontaktperson: Linnéa Brossner

3. Avtalslagen

Avtalslagen har fyllt 100 år och är skapad för ett tidevarv med andra former av avtalsslutande än dagens. Behöver hela lagen moderniseras?

Behörighet och befogenhet i avtalslagen. Behöver reglerna ses över? Behövs det särskilda regler när den ena parten är det allmänna?

Ogiltighet och jämningsreglerna. Avtal kan ogiltigförklaras. De kan också jämkas av domstol och förses med nya andra villkor. Detta sker sällan.

Varför? Bör det ske oftare? Processuella aspekter? Kommersiella?

Ogiltighetsgrunderna - står de sig eller bör de ses över? Ska det in fler, t.ex. pactum turpe? Är rättsföljden av ogiltighet klar och skillnaden jämfört med rättsföljden av överksamhet och/eller hävning? Bör det finnas tidsfrist för att angripa ett avtal med ogiltighetsgrunderna från det att man insett eller borde ha insett att det fanns grund för ogiltighet eller ska man som idag kunna invänta en lämplig tidpunkt?

Privaträttsliga avtal i offentlighetsmiljö. Inte minst genom EU som inte nödvändigtvis följer svensk uppdelning mellan civilrätt och offentlig rätt synes det allt vanligare med avtalsregler i förvaltningsrätten, t.ex. i offentlig-rättslig transporträtt eller i ellagen. Bör tydligare synkning ske mellan regelsystem? Ska skälighet eller ogiltighet i civilrätten styras av de offentlighetsreglerna? Om man åsidosätter grundläggande villkor i offentlighetsreglering, ska då t.ex. ogiltighet inträda?

Kontaktpersoner: Henrik Holmberg och Johan Klefbäck

4. Abandonering

Med abandonering avses vanligen att en konkursförvaltare under pågående konkurs låter viss egendom utgå ur boet och i stället lämnar egendomen till gäldenären som därmed återfår rådigheten över denna (jfr NJA 2004 s. 777, se även NJA 2009 s. 41). Abandonering är emellertid en rättsfigur som inte finns i svensk lag och inte heller har klarlagts i rättspraxis, vare sig när det gäller innebörd eller rättsliga effekter. Den är också omtvistad i den juridiska litteraturen. Bör abandonering lagfästas i Sverige som princip, och hur ska den lagregleringen i så fall se ut? Eftersom rättsfiguren finns i andra stater finns det all anledning att analysera åtminstone ett utländskt rättssystem lösningar. I en uppsats om abandonering kan även behandlas praxis om miljöansvar vid konkurs från Mark- och miljööverdomstolen.

Kontaktperson: Johan Klefbäck

5. Företagsrekonstruktion

Lagen om företagsrekonstruktion (1996:764) är drygt 20 år gammal. Den tillämpas i relativt begränsad utsträckning. Finns det anledning använda rekonstruktion oftare? Vad är för- och nackdelarna, jämfört med till exempel konkurs? Kan lagen ändras så att företagsrekonstruktion används oftare, och hur ska i så fall lagen, eller åtminstone de viktigaste hörnstenarna i en sådan lag, se ut? Vidare pågår arbete på EU-nivå med att harmonisera rekonstruktionsrätten i vissa avseenden, ett arbete som bör beaktas och analyseras i förhållande till lagen om företagsrekonstruktion, se KOM(2016) 723 slutlig och rådets dokument 15556/18 av den 17 december 2018.

Kontaktperson: Johan Klefbäck

6. Produktansvar och mjukvara

Produktansvar innebär ett ansvar för skada som en produkt orsakar på grund av en säkerhetsbrist. Hur förhåller sig regleringen i produktansvarslagen och det bakomliggande EU-direktivet till fristående mjukvara (som inte är en del av en fysisk produkt)?

Kontaktperson: Felix Rådberg

G. Enheten för migrationsrätt

1. Asylsökande som utgör en säkerhetsrisk – hur påverkas processen och möjligheten att beviljas uppehållstillstånd? Hur hanteras verkställighets hinder?

Kontaktperson: Anna Westling

H. EU-enheten

1. Fördjupat samarbete

En uppsats skulle kunna jämföra de exempel på fördjupat samarbete (dvs. att en grupp av MS bestämmer sig för att samarbeta på ett område där tillräckligt stöd av samtliga MS inte har kunnat uppnås) som numera finns och analysera vilka möjligheter och svårigheter som en framtida utökad användning av möjligheten till fördjupat samarbete kan föra med sig.

Kontaktperson: Kristina Holmgren